

61. Määrittelytehtävä

Millä tavoin Holli ja Turkka (2021) määrittelevät artikkelissaan käsitteen yhteiskuntakorporatismi? (2p)

Vastauksessa on mainittu yhteiskuntakorporatismiin tarkoittavan, että valtiovalta vakiintuneesti ottaa (joitakin) eturyhmiä mukaan päätösten valmisteluun (0,5p) tai päätösten toimeenpanon areenoille (0,25p) tai päätösprosesseihin (0,25p) Mainittu, että yhteiskuntakorporatistisessa ”vaihdannassa” mukaan pääsevät etuoikeutetut ryhmät saavat vaikutusvaltaa esimerkiksi päätösten valmistelussa (0,25p). Valtiovalta puolestaan saa ryhmiltä tarvitsemaansa tietoa päätöksenteon valmistelua varten (0,25p) sekä vahvemman legitimitietin päätöksille (0,25p), sekä potentiaalisesti vielä varmistaa niiden vaivattomamman toimeenpanon (0,25p).

62. Tulkintatehtävä

Alla esitetyssä kuviossa 1 on Hollin ja Turkan (2021) artikkelin kuvio 1 esitettynä siten, että prosentuaalisten arvojen kuvaaja on alkuperäistä selvemmin näkyvissä.

a) Mitä Hollin ja Turkan (2021) mukaan kuviossa 1 näkyy? (2,5p)

b) Miksi Hollin ja Turkan (2021) mukaan valmistelutyöryhmiä alettiin suosia komitealaitoksen sijaan? (0,5p)

a) Mainittu, että kuviossa näkyy tutkijoiden lukumäärän ja osuuden kehitys komiteoissa ja laajapohjaisissa valmistelutyöryhmissä vuodesta 1980 vuoteen 2018 (0,25p). 1980-luvulla tutkijoiden osuus valtiollisten komiteoiden jäsenistöistä oli 5-7% luokkaa (0,25p). 1990-luvulla se nousi 10-12 prosenttiin (0,25p), mitä voinee pitää jonkinlaisena tunnustuksena tutkijoiden mukanaolon säilyttämisen tärkeydestä tilanteessa, joissa komiteoiden määrä lukumäärä ja niissä tarjolla olevien jäsenpaikkojen määrä olivat jo voimakkaasti vähenemässä (0,25p). Vuosina 2000-2010 työryhmien jäsenistä 7-8% oli tutkijoita, mikä on samaa tasoa kuin 1980-luvun komitealaitoksessa (0,25p). Tilanne kuitenkin muuttui dramaattisesti vuosina 2015-2018, jolloin tutkijoiden prosentuaalinen osuus yli puolittui aiemmasta (0,25p). Vuonna 2015 tieteen edustajien osuus oli hieman alle 5% kaikista työryhmäjäsenistä (0,25p) ja vuonna 2018 enää runsaat 3% (0,25p). Absoluuttisissa numeroissa pudotus oli vieläkin jyrkempi: kun huippuvuonna 2005 työryhmissä oli 135 tutkijaa (0,25p), vuonna 2008 heitä oli enää 32 eli noin ¼ huippuvuoden lukemasta (0,25p).

b) Mainittu, että taustana komitealaitoksen vähenevälle suosiolle oli kasvava kritiikki komiteoiden hitautta ja tehottomuutta kohtaan (0,25p). Eritoten Ahon hallitus (1991-95) kaipasi nopeampaa päätösten valmistelua (vastaamaan kiihtyvän talouslaman asettamiin haasteisiin), mikä johti siihen, että muut valmistelutavat (kuten työryhmät) kuin komiteat valtasivat alaa (0,25p).

63. Määrittelytehtävä

Määrittele lyhyesti Hyvärisen ym. (2021) artikkelissaan käyttämät vallan kasvot. (3p)

Mainittu, että ensimmäiset vallan kasvot ovat Dahlin (intuitiivinen) käsitys vallasta (0,25p): A:lla on valtaa B:hen siinä määrin kuin hän voi saada B:n tekemään jotain, mitä B ei muuten tekisi (0,5p). Bachrach ja Morton huomauttavat, että edellisen lisäksi vallalla on toiset kasvot (0,25p): (Pelkkää päätöksentekoa tutkimalla ei voida paikantaa valtaa, sillä) vallanpitäjät osaavat myös säädellä sitä, mitkä asiat tulevat ylipäätään päätettäväksi (0,5p). Lukes (hylkäsi Dahlin behavioralismin ja) toi vallan kolmansiin kasvoin mukaan myös toimijoiden subjektiiviset ja todelliset edut (0,25p). Vallassa olijat voivat Lukesin mukaan vaikuttaa ihmisten tietoisuuteen ja tarpeisiin tavalla, joka saa heidät haluamaan itselleen epäedullisia ratkaisuja (0,5p). Michel Foucault etäännytti vielä kauemmas Dahlistä (A ja B) ja tarjosi keskusteluun vallan neljännet kasvot (0,25p). Foucault tutki tapoja, joilla länsimaiden historiassa ihmisistä ”tehtiin subjekteja” (toimijoita ja alamaisia), eli miten liberaalin teorian lähtökohtana olevat A ja B ovat alkujaan muovautuneet (0,5p).

64. Määrittelytehtävä

Määrittele lyhyesti Pitkinin edustavuuden ulottuvuudet, joita Koironen ym. (2019) käyttävät tutkimuksessaan. (2p)

Mainittu muodollinen edustavuus, jolla tarkoitetaan mm. sääntöjä ja formaaleja normeja, jotka määrittävät kokousedustajien mahdollisuuden edustaa jäsenistöään tai kannattajiaan (0,5p). Kuvaileva eli deskriptiivinen edustavuus, jonka keskiössä on kysymys siitä, keitä puoluekokousedustajat ovat ja miten he edustavat jäsenistöä ja kannattajia ulkoisilta ominaisuuksiltaan, kuten sosiaaliselta asemaltaan (0,5p). Symbolinen edustavuuden keskiössä on ajatus siitä, että edustaja edistää omien henkilökohtaisten tai edustamiensa instituution intressien sijaan niitä arvoja ja normeja, jotka ovat koko puolueelle tärkeitä (0,5p). Substantiivinen edustavuus tarkoittaa niitä todellisia poliittisia toimia, joita edustajat tekevät (0,5p).

65. Määrittelytehtävä

Korvela ja Vento (2021) typologisoivat ja ristiintaulukoivat poliittisen epäluulon artikkelissaan. Esitä ristiintaulukointi, ja määrittele sen perusteella lyhyesti epäilevän kansalaisen ideaalityypit. (5p)

Ristiintaulukointi:

Epäluottamus/tunne	Heikko	Vahva
Spesifi	1) Välinpitämätön	2) Kriittinen
Yleistetty	3) Kyyninen	4) Reaktiivinen

Taulukossa tärkeitä ovat solut 1) – 4) joista kustakin mainitusta 0,25p. Taulukosta max. 1p.

Ideaalityypit:

Vastauksessa on mainittu

1) Välinpitämätön kansalainen, joka tuntee heikkoa spesifiä poliittista epäluottamusta (0,5p). Epäilee poliittisia toimijoita, harjoitettua politiikkaa ja sen tuotoksia, mutta tyytyy kuitenkin kohtaloonsa (0,5p).

2) Kriittinen eli aktiivinen epäilevä kansalainen, tuntee vahvaa spesifiä poliittista epäluottamusta (0,5p). Yrittää affektin motivoivana asettaa epäilynsä kohteena olevat poliittiset toimijat vastuuseen ja oikoa vääryyksiä (0,5p).

3) Kyyninen kansalainen, joka tuntee heikkoa yleistä poliittista epäluottamusta (0,5p). Epäilee järjestelmää tai itse hallintaideaa, muttei siinä määrin, että ryhtyisi toimintaan sitä vastaan (0,5p).

4) Reaktiivinen kansalainen, joka tuntee vahvaa yleistä (diffuusia) epäluottamusta (0,5p). Reaktiivinen kansalainen ei jää passiiviseksi epäilemään järjestelmää vaan pyrkii aktiivisesti muuttamaan sitä (0,5p).

TULKINTAOHJE: Tehtävän 65 vastaajat todennäköisesti kuvailevat (eri asia kuin määrittely) eri ideaalityyppejä monisanaisemmin, kuten Korvela ja Ventokin artikkelissaan.

Määrittelyihin riittää kuitenkin ilmaista vain yllä olevat seikat, jotka saattavat ilmetä myös kuvailuissa. Täydet pisteet voi siis saada varsin lyhyelläkin vastauksella.

66. Määrittelytehtävä

Kuvaile totalitarismin eri tyyppit ja niiden väliset erot Paltemaan (2021) artikkelin mukaan. (5p)

- jaottelu klassisen totalitarismin ja jälkitotalitaarisen totalitarismin tyyppin välillä (0,5 pistettä)
- em. jaottelu perustuu Sujian Guon ja Mark Thompsonin malleihin (0,25 pistettä)
- totalitaarisella järjestelmätyypillä on useita muitakin tunnettuja määritelmiä, mutta Guon malli on totalitarismin malleista uusin ja abstraktein, ja soveltuu siksi parhaiten järjestelmätyypin oleellisten piirteiden hahmottamiseen (0,25 pistettä)
- Guon mukaan totalitaarisen järjestelmän kolme peruspiirrettä ovat a) yhden puolueen valtamonopoli, b) puolueen edustama muut kilpailevat puolueet ja poliittiset toimijat poissulkeva ideologia ja c) puolueen kyky hallita koko poliittista järjestelmää (jokaisesta 0,5 pistettä, yht. max. 1,5 pistettä)

- klassinen totalitaarinen valtio nähdään myös transformatiivisena suhteessaan yhteiskuntaan (0,5 pistettä)
- klassisessa totalitaarisessa vaiheessa valtio myös a) atomisoi kansalaisyhteiskunnan, b) monopolisoi ja propagandasoi tiedonvälityksen ja c) harjoittaa ajoittain summittaistakin terroria todellisia tai kuviteltuja poliittisia vihollisiaan vastaan (jokaisesta 0,25 pistettä, yht. max. 0,75 pistettä)
- totalitaarisen ja jälkitotalitaarisen järjestelmän suuri ero on hallitsevan eliitin sitoutumisessa ideologiseen päämääräänsä; jälkitotalitarismissa alkuperäinen ideologia ei enää ohjaa politiikan päätöksiä, mutta se on yhä retorinen suojakeino puolueen vallan haastajia vastaan. (0,5 pistettä)
- jälkitotalitarismissa totalitaarinen järjestelmä säilyttää Guon mukaan kolme ydinpiirrettä, mutta hallitsevan puoluevaltion suhde yhteiskuntaan on erilainen kuin aikaisemmin; jälkitotalitarismissa puolue määrittelee uudelleen prioriteettinsa ja keinot, joilla niihin pyritään (0,5 pistettä)
- aktiivisen tuen sijaan kansalaisten osalta riittää passiivinen *status quon* hyväksyminen (0,25 pistettä)

67. Nyssösen ja Mäkitalon mukaan

- a) Pohjoismaissa on perustuslakituomioistuimia.
- b) Pohjoismaissa ei ole perustuslakituomioistuimia.**
- c) Unkarissa on perustuslakituomioistuin.
- d) Venäjällä ja Valko-Venäjällä on perustuslakituomioistuin.**

68. Nyssösen ja Mäkitalon mukaan seuraavat ovat kaikki World Justice Projectin (WJP) oikeusvaltioperiaatteita

- a) avoin hallinto, oikeudenmukaiset lait sekä oikeus saavutettavaan ja puolueettomaan oikeudenkäyntiin**
- b) avoin hallinto, oikeuslaitoksen tehokkuus ja vastuuvollisuus
- c) vastuuvollisuus, oikeudenmukaiset lait ja vallan kolmijako
- d) vastuuvollisuus, perustuslaillisuus sekä oikeus saavutettavaan ja puolueettomaan oikeudenkäyntiin

69. EU:n itäisillä jäsenmailla Nyssösen ja Mäkitalo tarkoittavat

- a) vuoden 1995 jälkeen Unionin jäseneksi liittyneitä maita
- b) vuonna 2004 ja sen jälkeen EU:n jäseneksi liittyneitä entisiä kommunistijohtoisia maita**

c) Puolaa, Unkaria, Tšekkiä, Slovakiaa, Romaniaaa, Bulgariaa, Sloveniaa, Baltian maita ja Kroatiaa

d) Baltian maita, Puolaa, Unkaria, Tšekkiä, Slovakiaa, Romaniaaa ja Bulgariaa

70. Nyssösen ja Mäkitalon mukaan oikeusvaltioperiaate

a) on yksiselitteisesti määritelty Lissabonin sopimuksessa

b) ei ole yksiselitteisesti määritelty Lissabonin sopimuksessa

c) ei ole relevantti Lissabonin sopimuksen kannalta

d) mainitaan neljästi sekä unionin arvojen että unionin kansainvälisessä toiminnassaan edistämien asioiden kanssa

71. Paltemaan mukaan

a) Platon opiskelijoineen luokitteli Kreikan kaupunkivaltioiden ja "barbaarien" perustuslait kuudeksi järjestelmätyypiksi

b) Aristoteles opiskelijoineen luokitteli Kreikan kaupunkivaltioiden ja "barbaarien" perustuslait kuudeksi järjestelmätyypiksi

c) Platonin kuusi järjestelmätyyppiä olivat tyranniat, monarkiat, oligarkiat, timokratiat, tasavallat ja demokratiat

c) Aristoteleen kuusi järjestelmätyyppiä olivat tyranniat, monarkiat, oligarkiat, aristokratiat, demokratiat ja tasavallat

72. Mitkä seuraavista Kotilainen ja Hast mainitsevat esimerkkeinä sodan muistamisesta?

a) pubi Durhamissa

b) koulun historiankirjat

c) virtuaalipelit

d) Mannerheimin patsas

e) unikonkukka

f) museoitu hävittäjä

g) Tuntematon Sotilas

73. Mitkä seuraavista Kotilainen ja Hast esittävät kriisinhallintaan osallistumisen syiksi?

a) henkilökohtainen kehittyminen

b) ura

c) raha

d) seikkailu

- e) militaristinen kasvatus
- f) koulutustarjonta

74. Mitkä seuraavista ovat Kotilaisen ja Hastin mukaan tulleet viime aikoina esiin kriisinhallintaoperaatioiden arjesta?

- a) korruptio
- b) raaka väkivalta**
- c) prostituoitujen käyttö**
- d) naisrauhanturvaajien epäasiallinen kohtelu**
- e) sukupuolitettu nimittely**

75. Mitkä seuraavista Kotilainen ja Hast esittävät syiksi sille, että Afganistanin sodan tutkiminen on lähes mahdotonta?

- a) rahoituspula
- b) salaiset tiedot**
- c) tuhotut tiedot**
- d) heikkolaatuiset aineistot
- e) vihapuhe

76. Kriittinen posthumanismi on Kotilaisen ja Hastin mukaan...

- a) ihmisen kategorian ulkopuolisen maailman kohtaamista**
- b) luonnon, ympäristön, toislaajisten eläinten ja eri entiteettien suhteiden huomioimista**
- c) renessanssin myötä nousseen humanistisen kulttuurivirtauksen vastavoima
- d) marxilaisen ja naturalistisen humanismin välimuoto

77. Miten suuret ovat Kotilaisen ja Hastin mukaan sotilasilmailun ilmastovaikutukset?

- a) yli puolet Puolustusvoimain päästöistä**
- b) puoli prosenttia Suomen päästöistä
- c) 210 000 tonnia hiilidioksidia
- d) noin 14 000 suomalaisen päästöjä vastaavat

78. Miten militarisoituminen ja militarismi näkyvät Kotilaisen ja Hastin mukaan yhteiskunnassa?

- a) väkivallan pitäminen ratkaisuna turvattuuteen**
- b) aseenkäyttötaidon arkipäiväistyminen
- c) maskuliinisuuden ja feminiinisuuden vastakkainasettelu**
- d) voimakäytön ihannointi**
- e) sotavoimien erityisasema**
- f) julkisia varoja vaativat hävittäjähankinnat**
- g) ulkomaanoperaatiot**
- h) sodan pelon ylläpitäminen**

79. Mitkä EU-maat suorittivat Heinikosken et al. mukaan Schengen-alueen sisärajavahtoa pelkäämään koronaviruksen perusteella kesällä 2020?

- a) Ruotsi
- b) Saksa
- c) Ranska
- d) Espanja
- e) **Suomi**

80. Heinikosken et al. mukaan käsitys kosmopoliittisuudesta...

- a) perusteli natsi-Saksassa vainoa
- b) **otti *civis mundi* -muodon**
- c) yhdistyi kolonialistiseen *cosmopolitisme*-ajatteluun
- d) **periytyi juutalaiskristillisyydestä valistuksen ajalle**
- e) samaistui Neuvostoliitossa juurettomuuteen
- f) **sai alkunsa antiikin Kreikasta**

81. Mitä järjestysmuotoja Kantin ikuinen rauha Heinikosken et al. mukaan edellytti?

- a) **kansalaisyhteisöllistä**
- b) yhtiöyhteisöllistä
- c) järjestöyhteisöllistä
- d) yksityisyhteisöllistä
- e) puolueyhteisöllistä
- f) **kansainvälisyhteisöllistä**
- g) **maailmankansalaisyhteisöllistä**

82. Millä tavoin antiikin kreikkalaiset selittivät Heinikosken et al. mukaan ruttoepidemioita?

- a) **paha ilma**
- b) **jumalalliset vitsaukset**
- c) pieneliöt
- d) humoraalioppi
- e) mielenliikkeet
- f) **kilpailevat suurvallat**
- g) **vierasmaalaiset**

83. Mitä esimerkkejä Heinikoski et al. antavat viime vuosikymmeniltä epidemioiden peittelystä?

- a) **Intian paiserutto**
- b) **Thaimaan kolera**
- c) Zimbabwen kolera
- d) Bolivian dengue
- e) Gujaratin hepatiitti
- f) **Ison-Britannian hullun lehmän tauti**

84. Espanjantauti tappoi Heinikosken et al. mukaan...

- a) **arviolta 2–2,5 prosenttia maailman väestöstä**
- b) noin 20 000 suomalaista
- c) arviolta 200 miljoonaa ihmistä
- d) **arviolta 50 miljoonaa ihmistä**
- e) suhteellisesti eniten eurooppalaisia

85. Minkä EU-maiden on Heinikosken et al. mukaan liityttävä tulevaisuudessa Schengen-alueeseen?

- a) **Romania**
- b) **Bulgaria**
- c) **Kroatia**
- d) **Kypros**
- e) **Malta**
- f) Islanti

86. Mitkä tekijät yhdistävät Heinikosken et al. mukaan Suomea ja Irlantia?

- a) **asukasluvultaan samaa kokoluokkaa**
- b) **sijaitsevat EU:n ulkorajoilla**
- c) **sotilaallisesti liittoutumattomia**
- d) **riippuvaisia ulkomaankaupasta**
- e) **monenkeskiseen yhteistyöhön sitoutuneita**
- f) **valtiorajat ylittävä talousalue**
- g) **työn vuoksi rajat ylittävän väestön suuruus**
- h) **naapurimaissa huono tautitilanne**